

Sajtóközlemény
Győr, 2025. július 30.

A Duna-menti országok közös tokhal- monitorozó programot indítanak Európa vándorló óriásainak megmentése érdekében

Tizenkét Duna-menti ország fogott össze a tokhalak védelmében, melyeket Európa legveszélyeztetettebb halainak tekintünk. Július 9–10-ig tizenhárom projektpartner és stratégiai szövetséges – köztük nemzeti minisztériumok, egyetemek, nem kormányzati szervezetek és kutatóintézetek – gyűltek össze Bukarestben, hogy elindítsák a „MonStur in the Danube” elnevezésű, határokon átnyúló kezdeményezést, amelynek célja ezeknek az ősi vándorló halaknak a megfigyelése és védelme.

Az Interreg Duna-régió program által társfinanszírozott, hároméves projekt keretében elindul az első, határokon átnyúló tokhal-megfigyelő rendszer a Duna vízgyűjtő területén, amely alapot teremt a vándorló halak hosszú távú védelméhez.

„Ez a projekt egyértelmű üzenetet hordoz: együtt kell cselekednünk, ha meg akarjuk őrizni a tokhalakat a jövő generációi számára” – nyilatkozta Gheorghe Constantin projektmenedzser (Románia Környezetvédelmi, Vízügyi és Erdészeti Minisztériuma). „A Duna összeköt minket – erőfeszítéseinknek is ezt kell tenniük.”

Közös megoldás egy közös kihívásra

A több mint 200 millió éve megjelent, ezért „élő kövületekként” emlegetett tokhalak képviselői megtalálhatóak a Dunában is. A túlhalászás, az élőhelyek pusztulása és a folyók hosszirányú átjárhatóságának fragmentálódása miatt a legtöbb fajuk ma már a kihalás szélén áll. A hat dunai tokhalfajból kettő már kihalt, a többi csak szórványos populációkban él tovább.

A MonStur in the Danube projekt a következőképpen kívánja megoldani ezt a sürgető helyzetet:

- Közös monitoringrendszer kidolgozása, amely összehangolja a megfigyelések módszereit és országok közötti közös adatbázisokat hoz létre a populációkról és élőhelyekről.
- A kritikus élőhelyek és vándorlási folyosók feltérképezése Németországtól a Fekete-tengerig.
- Közös monitorozási technikák tesztelése, mint például környezeti DNS-minták elemzése, vagy telemetrikus eszközök alkalmazása a halak vándorlásának nyomonkövetésére.
- Tudományos bizonyítékok és közös ajánlások biztosítása a nemzeti és uniós döntéshozók számára.

- A közvélemény figyelmének felkeltése és a helyi hatóságok és közösségek bevonása a tokhalak védelmébe.

A projekt korábbi kezdeményezésekre – például a MEASURES projektre – épül, és közvetlenül hozzájárul az EU Duna-régió Stratégiához (EUSDR), a tokhalak védelmére vonatkozó páneurópai cselekvési tervhez (PANEUAP) és az EU 2030-as biodiverzitási stratégiájához.

A terepi adatoktól a politikai hatásokig

A MonStur által a Dunán kísérleti jelleggel bevezetett monitoringrendszer nemcsak a populációra és az élőhelyekre vonatkozó adatokat szolgáltat, hanem ajánlásokat is a nemzeti és regionális vízgyűjtő-gazdálkodási tervekhez. Ez elősegíti a szektorális hatóságok közötti jobb együttműködést, különösen azokon a területeken, ahol új ívóhelyeket fedeznek fel, amelyeket meg kell védeni az infrastrukturális fejlesztésektől vagy más veszélyektől.

Az eredmények hozzájárulnak a Felső- és Közép-Duna négy országára kiterjedő, határokon átnyúló ún. tokhal cselekvési terv kidolgozásához, amely egyezteteti és egységesíti a Duna vízgyűjtő területén a tokhalak védelmét szolgáló intézkedéseket.

„A tokhalak nem ismernek nemzeti határokat – és a védelmükre irányuló erőfeszítéseinknek sem szabadna” – mondta Beate Striebel, a WWF tokhal-kezdeményezésének vezetője. „Ez a közös monitoring-kezdeményezés kritikus lépés a hatékonyabb védelem felé. Megbízható, a teljes Dunára kiterjedő adatok előállításával mind a nemzeti, mind az uniós döntéshozók számára tudományos bizonyítékokat és közös ajánlásokat tudunk nyújtani, amelyekre szükségük van a célirányos és jelentőségteljes intézkedések meghozatalához.”

A projektről

A projekt címe: *Határokon átívelő tokhal-monitorozó rendszer fejlesztése, tesztelése és alkalmazása, a vándorló halak védelmét elősegítve a Duna-medencében.*

Interreg Duna-régió Program 2021–2027

A program prioritása: Zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású Duna régió

Időtartam: 2025. 04. 01–2028. 03. 31.

Az EU teljes hozzájárulása: 1 657 573,20 EUR

Teljes költségvetés: 2 071 966,50 EUR

Vezető partner: Román Környezetvédelmi, Vízügyi és Erdészeti Minisztérium

Projekt partnerek: Bécsi Természeti Erőforrások és Élettudományok Egyeteme (BOKU) – Ausztria, WWF Közép- és Kelet-Európa, Duna Védelmi Egyezmény Nemzetközi Bizottsága (ICPDR), WWF-Bulgária, Környezetvédelmi és Zöld Átállás Minisztérium – Horvátország, Széchenyi István Egyetem – Magyarország, Duna-delta Nemzeti Kutató és Fejlesztő Intézet – Románia, WWF Románia, Belgrádi Egyetem – Multidiszciplináris Kutatási Intézet – Szerbia, Vízkutató Intézet – Szlovákia, WWF Ukrajna, Moldovai Állami Egyetem.

Társult stratégiai partnerek: Osztrák Szövetségi Mezőgazdasági, Erdészeti, Regionális és Vízgazdálkodási Minisztérium – Ausztria, Viadonau – Ausztria, Cseh Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériuma, Horvát Vízügyi Hatóság – Horvátország, Alsó-Bajorország régió – Németország, Országos Vízügyi Főigazgatóság – Magyarország, „Srbijašume” állami erdőgazdálkodási vállalat – Szerbia, „Vojvodinašume” állami vállalkozás, Petrovaradin – Szerbia, Német Szövetségi Környezetvédelmi, Természetvédelmi, Nukleáris Biztonsági és Fogyasztóvédelmi Minisztérium – Németország, Szlovák Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériuma – Szlovákia, Szlovák Köztársaság Állami Természetvédelmi Hivatala – Szlovákia, Bajor Állami Környezetvédelmi és Fogyasztóvédelmi Minisztérium – Németország, Moldovai Vízügynektség – Moldova, Hal- és Ökológiai Kutatóintézet – Szlovénia, Állami Ügynökség a Meliorációs, Halászati és Élmezési Programok Fejlesztéséért – Ukrajna, Alsó-Duna Galati Folyóigazgatóság – Románia, Josip Juraj Strossmayer Vízügyi Intézet – Horvátország.

Kapcsolat és további információ:

Dr. Guti Gábor, Széchenyi István Egyetem, Alkalmazott Fenntarthatóság Tanszék

email: guti.gabor@sze.hu

A projektet az Európai Unió által társfinanszírozott Interreg Duna-régió program támogatja